

Tillsyn vid PTS

En beskrivning

Tillsyn vid PTS
En beskrivning

Rapportnummer
PTS-ER-2009:26

Diarienummer
09-2076/68

ISSN
1650-9862

Författare
Tove Källberg, Peter von Wowern, Erik Wendeby, Fredrik Ohlström, Carina Horvath, Elena Belkow, Roland Svahn, Karin Lorentzon och Sten Selander

Post- och telestyrelsen
Box 5398
102 49 Stockholm
08-678 55 00
pts@pts.se
www.pts.se

Förord

Staten har ett ansvar för att lagar, förordningar och föreskrifter som riksdag, regering och myndigheter beslutat om efterlevs. Ett viktigt kontroll- och styrinstrument som staten förfogar över är tillsyn.

Huvudsyftet med denna rapport är att ge omvärlden en beskrivning av hur Kommunikationsmyndigheten PTS bedriver tillsyn inom myndighetens olika ansvarsområden.

I arbetet har medverkat Tove Källberg, Peter von Wowern, Erik Wendeby, Fredrik Ohlström, Carina Horvath, Elena Belkow, Roland Svahn samt Karin Lorentzon som huvudsekreterare.

Sten Selander
Chef för postavdelningen

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
1 Inledning	10
1.1 Bakgrund till uppdraget	10
1.2 Rapportens disposition	10
1.3 Avgränsning av uppdraget	10
2 Övergripande om tillsyn i statsförvaltningen och vid PTS	12
2.1 Tillsyn i statsförvaltningen	12
2.2 Tillsyn vid PTS	12
2.2.1 Olikartad tillsyn	12
2.2.2 Normer och PTS tillsynsorganisation	13
2.2.3 Initiering av tillsyn	13
2.2.4 Sanktionsåtgärder	13
2.2.5 Inriktning och prioritering i tillsynen	14
3 Tillsyn av anmälningspliktig verksamhet	15
3.1 Grunden för tillsyn av anmälningspliktig verksamhet	15
3.2 Kriterier för när tillsyn av anmälningspliktig verksamhet bör utövas	15
3.3 Erfarenheter från tillsyn av anmälningspliktig verksamhet	15
4 Tillsyn av radiofrekvenser	17
4.1 Grunden för tillsyn av radiofrekvenser	17
4.2 Kriterier för när tillsyn av radiofrekvenser bör utövas	18
4.3 Erfarenheter från tillsyn av radiofrekvenser	19
5 Tillsyn av nummer	20
5.1 Grunden för tillsyn av nummer	20
5.2 Kriterier för när tillsyn av nummer bör utövas	20
5.3 Erfarenheter från tillsyn av nummer	20
6 Tillsyn av samtrafik, accessnät, GTA, broadcasting och av priser på dessa marknader	22
6.1 Grunden för tillsyn på marknaderna för samtrafik, accessnät, GTA, broadcasting och av priser på dessa marknader	22
6.2 Kriterier för när tillsyn bör utövas på marknaderna för samtrafik, accessnät, GTA, broadcasting och av priser på dessa marknader	23
6.2.1 Samtrafik	23
6.2.2 Accessnät	23
6.2.3 GTA	24
6.2.4 Broadcasting	24
6.2.5 Pristillsyn	24
6.3 Erfarenheter från tillsyn på marknaderna för samtrafik, accessnät, GTA, broadcasting och av priser på dessa marknader	25
6.3.1 Samtrafik	25
6.3.2 Accessnät	26
6.3.3 GTA	26
6.3.4 Broadcasting	26
6.3.5 Pristillsyn	26
7 Tillsyn av funktion och teknisk säkerhet	27
7.1 Grunden för tillsyn av funktion och teknisk säkerhet	27
7.2 Kriterier för när tillsyn av funktion och teknisk säkerhet bör utövas	27
7.3 Erfarenheter från tillsyn av funktion och teknisk säkerhet	28
8 Tillsyn av nödsamtal	29
8.1 Grunden för tillsyn av nödsamtal	29
8.2 Kriterier för när tillsyn av nödsamtal bör utövas	29
8.3 Erfarenheter från tillsyn av nödsamtal	29
9 Tillsyn av konsumentfrågor	30

9.1	Grunden för tillsyn av konsumentfrågor	30
9.2	Kriterier för när tillsyn av konsumentfrågor bör utövas	31
9.3	Erfarenheter från tillsyn av konsumentfrågor	32
10	Tillsyn av skydd för integritet	33
10.1	Grunden för tillsyn av integritet	33
10.2	Kriterier för när tillsyn av integritet bör utövas	33
10.3	Erfarenheter från tillsyn av integritet	33
11	Tillsyn av kvalificerade elektroniska signaturer	34
11.1	Grunden för tillsyn av elektroniska signaturer	34
11.2	Kriterier för när tillsyn av elektroniska signaturer bör utövas	34
11.3	Erfarenheter från tillsyn av elektroniska signaturer	34
12	Tillsyn av nationella toppdomäner	36
12.1	Grunden för tillsyn av toppdomäner	36
12.2	Kriterier för när tillsyn av toppdomäner bör utövas	36
12.3	Erfarenheter från tillsyn av toppdomäner	37
13	Tillsyn av radio- och teleterminalutrustning	38
13.1	Grunden för tillsyn av radio- eller teleterminalutrustning	38
13.2	Kriterier för när tillsyn av radio- och teleterminalutrustning bör utövas	39
13.3	Erfarenheter från tillsyn av radio- och teleterminalutrustningen	39
14	Tillsyn på postområdet	41
14.1	Grunden för tillsyn på postområdet	41
14.2	Kriterier för när tillsyn bör utövas på postområdet	41
14.2.1	<i>Tillsyn över tillförlitlighets- och integritetsfrågor</i>	41
14.2.2	<i>Ekonomisk tillsyn</i>	42
14.3	Erfarenheter från tillsyn på postområdet	43
15	Tillsyn av säkerhetsskydd	45
15.1	Grunden för tillsyn av säkerhetsskydd	45
15.2	Kriterier för när tillsyn av säkerhetsskydd bör utövas	45
15.3	Erfarenheter från tillsyn av säkerhetsskydd	46
16	Utveckling av PTS tillsynsarbete	47
16.1	Utarbeta gemensamma principer för tillsynen på PTS	47
16.2	Inrätta ett forum för diskussion av tillsyn vid PTS samt tydliggöra PTS tillsynsarbete på Utsikten	48
	Litteratur	49
	Bilaga 1 Förkortningsordlista och begreppsförklaringar	51

Sammanfattning

Statsförvaltningens tillsynsuppgift innebär ytterst att övervaka efterlevnaden av att demokratiskt fattade beslut genomförs på ett effektivt och likvärdigt sätt. De myndigheter som har ett tillsynsansvar har en skyldighet att utöva tillsyn inom det givna uppdraget.

PTS sektorsansvar spänner över skilda sakområden inom ramen för de vidare begreppen post och elektronisk kommunikation. Inriktningen för PTS tillsynsverksamhet styrs av den strategiska agendan, på övergripande nivå, och genom resultatkontrakt, på avdelningsnivå. Som ett komplement till ovanstående har denna rapport utarbetats för att ge omvärlden en samlad beskrivning av hur PTS bedriver tillsyn.

Stora delar av PTS tillsynsverksamhet styrs av innehållet i **lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK)**. För att en operatör ska bli ett tillsynsobjekt enligt LEK, krävs att företaget bedriver anmälningspliktig verksamhet. I myndighetens tillsynsverksamhet ingår att säkerställa att samtliga operatörer som bedriver anmälningspliktig verksamhet är anmälda till PTS och därmed faller under myndighetens tillsynsansvar.

Den tillsyn som bedrivs av radiofrekvenser omfattar till stor del uppföljning av störningar på radiokommunikation samt att radioanvändning sker i enlighet med regleringen i LEK. Den främsta utmaningen inom området är den tekniska utvecklingen som gör att tillsynsarbetet kommer att förändras.

PTS fastställer nationella nummerplaner och PTS utövar tillsyn över att nummer används på det sätt som det föreskrivs i LEK.

Ett stort tillsynsområde på PTS omfattar samtrafik, accessnät, GTA, broadcasting och priser på dessa marknader. Tillsynen på samtrafiksområdet uppstår i regel vid hot om avstängning vid en pågående tvist mellan två operatörer. Med tiden har utvecklingen gått mot att operatörerna ofta kan lösa situationen utan att PTS fattar ett formellt beslut.

Tillsyn över accessnät är till stor del inriktad på LLUB och i mindre omfattning bitström. Kännetecknande för tillsyn av accessnätsmarknaden är att processerna pågår under lång tid, inbegripet överklaganden och processer i domstol. Tillsyn av GTA – grossistprodukt för telefoniabonnemang spelar en viktig roll genom de signaleffekter tillsynen förmedlar till marknaden.

Tillsyn av broadcasting, som är en förhållandevis ny marknad, har varit inriktad på principerna för prissättning. Allt eftersom marknaden mognar förväntas andra typer av tillsynsärenden komma in till PTS.

Pristillsynen på ovanstående marknader görs utifrån gällande SMP-beslut, d.v.s. beslut om skyldigheter för operatörer med betydande marknadsinflytande. Priser för tjänster som tillhandahålls av marknadsdominerande operatörer granskas årligen, och kan även göras på förekommen anledning då en operatör börjar erbjuda nya tjänster.

PTS bedriver en omfattande tillsyn av funktion och teknisk säkerhet i elektroniska kommunikationsnät och –tjänster. Av bestämmelserna i LEK följer en allmän skyldighet att se till att verksamheten uppfyller rimliga krav på god funktion och teknisk säkerhet samt uthållighet och tillgänglighet vid extraordinära händelser i fredstid. Olika typer av avbrott och störningar gör att PTS kan inleda tillsyn.

De som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst ska medverka till att nödsamtal förmedlas till samhällets alarmeringstjänst. Om en operatör inte medverkar till detta kan PTS komma att inleda tillsyn.

PTS har som ett av sina verksamhetsmål att arbeta med långsiktig konsumentnytta. Med konsumentfrågor på PTS menas de rättigheter som abonnenter av elektroniska kommunikationstjänster har enligt LEK. Konsumenternas intressen och rättigheter är grunden för denna tillsyn, samtidigt som ambitionen är att skapa en aktiv dialog med operatörerna kring konsumentfrågorna.

Slutligen utövar PTS tillsyn av skyddet för integritet i elektroniska kommunikationer enligt LEK. Denna tillsyn blir allt viktigare då användningen av elektroniska kommunikationer ökar och det därmed blir allt viktigare att skydda privatpersoners och organisationers integritet.

Den som avser att utfärda kvalificerade elektroniska signaturer till allmänheten ska anmäla det till PTS enligt **lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer**. Tillsynen inriktas på att säkerställa att den som utfärdar kvalificerade elektroniska signaturer uppfyller kraven på tillförlitlig drift, kompetens, säkra rutiner, ekonomiska medel, tillförlitliga system m.m. Signaturen ska också vara tillfredställande skyddad mot förfalskning.

PTS utövar tillsyn över att den nationella toppdomänen .se enligt **lagen (2006:24) om nationella toppdomäner för Sverige på Internet**. Toppdomänen .se, som administreras av Stiftelsen för Internetinfrastruktur .SE, uppfyller lagens krav på teknisk drift och förande av register. Dessutom ingår i tillsynen att kontrollera att principer för tilldelning och registrering av domännamn sker på ett korrekt sätt.

Genom tillsyn och marknadskontroll bevakar PTS att den radio- och teleterminalsutrustning som sätts på marknaden i Sverige uppfyller kraven enligt **lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning**. I de fall en

utrusning kan orsaka störning eller skada bidrar PTS marknadskontroll till att sådan utrustning tas bort från marknaden.

PTS bedriver tillsyn på postområdet enligt **postlagen (1993:1684)**. Tillsynen går ut på att säkerställa att allmänheten ska erbjudas en tillförlitlig och prisvärd postservice samt att den samhällsomfattande posttjänsten, som Posten ansvarar för, i olika avseende uppfyller användarnas behov.

PTS utövar tillsyn av säkerhetsskyddet inom området telekommunikation enligt **säkerhetsskyddslagen (1996:627)**. De verksamheter som omfattas ska ha det skydd som behövs med hänsyn till respektive verksamhets art, omfattning och övriga omständigheter. Detta görs främst utifrån tre områden som är informationssäkerhet, tillträdesbegränsning och säkerhetsprövning.

Som ett led i att utveckla PTS tillsynsarbete föreslår arbetsgruppen som utarbetat denna rapport att gemensamma principer för PTS tillsyn bör formuleras. Utöver gemensamma principer föreslås vidare att ett tillsynsforum bör inrättas vid myndigheten samt att den tillsyn som bedrivs tydliggörs på PTS externa webbplats, Utsikten.

1 Inledning

1.1 Bakgrund till uppdraget

Genom beslut i början av år 2008 upphävdes den tillsynspolicy för PTS som antagits två år tidigare. Som skäl för upphävandet angavs att det som utgjorde tillsynspolicy i stället skulle ingå i myndighetens verksamhetsplanering utifrån den då nyupprättade strategiska agendan.

Mot bakgrund av de förändringar som PTS genomförde inom ramen för den strategiska agendan utarbetade strategiavdelningen ett förslag till hur en ny struktur för att planera och följa upp myndighetens tillsyn kunde te sig. Detta förslag inbegrep att författa ett dokument vilket ger en beskrivning av myndighetens tillsynsverksamhet. Sten Selander, chef för postavdelningen, fick i uppdrag av produktionsledningsgruppen att leda detta arbete som har resulterat i denna rapport.

1.2 Rapportens disposition

Rapporten inleds med en övergripande beskrivning av tillsyn inom stadsförvaltningen och vilka förutsättningar PTS har för att bedriva tillsyn. Här redogörs vidare för myndighetens riktlinjer vad gäller styrning och prioritering av verksamheten.

Rapportens disposition följer vidare den struktur som finns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) och som i mångt och mycket sätter ramarna för PTS tillsynsverksamhet. Från och med kapitel 11 följer avsnitt om tillsyn som regleras av annan lagstiftning. Under varje tillsynsområde lämnas en redogörelse för grunden för tillsyn, de kriterier för när tillsynen bör utövas samt vilket erfarenheten myndigheten har av tillsynen på det aktuella området.

I rapportens sista avsnitt ges förslag på fortsatt arbete.

Avslutningsvis finns en litteraturförteckning samt en bilaga som förklarar använda begrepp och förkortningar.

1.3 Avgränsning av uppdraget

Föreliggande rapport beskriver den tillsynsverksamhet som PTS bedriver per 2009-07-01. Sålunda finns det ingen historik beträffande tidigare uppdrag och inte heller något om eventuellt tillkommande tillsynsuppgifter. Som framgår av beskrivningen av vissa tillsynsområden kan tillsynsverksamheten på ett befintligt område vara stadd i ständig förändring bl.a. beroende på de nya möjligheter som den tekniska utvecklingen medger. Det förekommer också att

PTS får helt nya uppdrag. Ett aktuellt sådant avser införandet av det s.k. trafikdatalagringsdirektivet (2006/24/EG) i svensk rätt vilket kan förutses medföra nya tillsynsuppgifter för myndigheten.

Avgränsningen av uppdraget innebär att uppgifterna i rapporten torde behöva aktualiseras inom en inte alltför avlägsen framtid för att beskrivningen ska vara rättvisande.

I uppdraget att utarbeta rapporten har inte ingått att närmare analysera innebörden av de uppgifter som ingår i densamma. I kapitel 15 lämnas emellertid vissa förslag till hur man skulle kunna gå vidare för att ytterligare utveckla de gemensamma elementen i PTS tillsynsverksamhet.

2 Övergripande om tillsyn i statsförvaltningen och vid PTS

2.1 Tillsyn i statsförvaltningen

Statsförvaltningens tillsynsuppgift innebär ytterst att övervaka efterlevnaden av att demokratiskt fattade beslut genomförs på ett effektivt och likvärdigt sätt. För den enskilde utgör tillsynen dels möjlighet att påkalla uppmärksamhet och ingripanden när förväntade förhållanden inte råder, dels en vetskap om att missförhållanden kan upptäckas och åtgärdas.

De myndigheter som har ett tillsynsansvar har en skyldighet att utöva tillsyn inom det givna uppdraget. Inom tillsynen kan myndigheter fatta riktade beslut mot objektet för tillsynen och i vissa situationer även vidta olika former av sanktioner. Vid ingripanden måste sanktionsåtgärderna vara ändamålsenliga och nyanserade.

Tillsyn bedrivs av ett stort antal myndigheter på central, regional och lokal nivå. Mot bakgrund av de olikartade regelverk som styr tillsynen ser denna i praktiken mycket olika ut (beroende på respektive myndighets verksamhetsområde).

2.2 Tillsyn vid PTS

PTS sektorsansvar spänner över skilda sakområden inom ramen för de vidare begreppen post och elektronisk kommunikation. Trots att PTS tillsyn inom vart och ett av sakområdena beskrivs i de följande avsnitten, kan det finnas anledning att först beskriva några generella utgångspunkter för myndighetens tillsynsarbete.

2.2.1 Olikartad tillsyn

Att PTS bedriver tillsyn över flera marknader innebär att myndighetens tillsyn ser olika ut beroende på vilket område som den avser. Tillsynen kan vara rent teknisk alternativt ekonomisk/ juridisk, eller en kombination därav.

Det är viktigt att understryka att PTS utgångspunkt är att i första hand tillgripa de minst ingripande åtgärderna mot missförhållanden av olika slag. Bedömer PTS att missförhållanden bäst bör bemötas med insatser såsom allmän information eller rådgivning, ska myndigheten följaktligen inte inleda tillsyn. Är det inte tillräckligt får tillsyn inledas.

På grund av att PTS tillsynsobjekt bedriver olikartad verksamhet är det svårt att ge en generell beskrivning av PTS tillsyn. Gemensamt för PTS tillsyn är

emellertid att den i stora delar rör komplexa sakområden ofta med stark internationell prägel, vilket ställer höga krav på myndigheten.

2.2.2 Normer och PTS tillsynsorganisation

PTS utövar tillsyn enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK), lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer, lagen (2006:24) om nationella toppdomäner för Sverige på Internet, lagen (2000:121) om radio- och terminalutrustning, postlagen (1993:1648) samt säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Därutöver utövar PTS tillsyn över efterlevnaden av de föreskrifter och beslut m.m. som meddelats med stöd av regleringen, dvs. i huvudsak PTS författningssamling (PTSFS) inklusive allmänna råd¹ och normerande beslut (s.k. skyldighetsbeslut).

PTS organisation är funktionsmässigt uppdelad med ett antal sakavdelningar som ansvarar för myndighetens olika tillsynsuppdrag.

2.2.3 Initiering av tillsyn

PTS tillsyn kan vara antingen händelsestyrd eller planerad och initieras i allmänhet på ett par olika sätt. Vanligt är att PTS finner skäl att inleda tillsyn med anledning av vad myndigheten får kännedom om vid analys av material som framkommit vid omvärldsbevakning och genom annan uppgiftsinhämtning. Vidare är det vanligt att PTS uppmärksammas på att skäl för tillsyn föreligger genom klagomål från konsumenter eller företag som bedriver verksamhet inom någon del av PTS tillsynsområde.

Det är inte ovanligt att det inom PTS pågående tillsyn kan framkomma behov av ytterligare tillsyn inom samma eller ett närliggande område. Tillsynen blir då planlagd för fortsatt utredning inom det aktuella området.

2.2.4 Sanktionsåtgärder

Vilka sanktionsåtgärder PTS har då reglerna som myndigheten bevakar efterlevnaden av inte följs styrs av respektive lagstiftning.

Genomgående för samtliga lagområden är att PTS kan meddela förelägganden som får förenas med vite. Myndigheten har också på flera områden möjlighet att utfärda förbud, kräva att en viss verksamhet ska upphöra samt återkalla tillstånd.

¹ Med viss reservation anför den s.k. Tillsynsutredningen att en myndighets allmänna råd kan ligga till grund för tillsynsbeslut (SOU 2004:100 s. 57 ff.).

PTS har i vissa särskilda undantagsfall möjlighet att enligt LEK meddela intermistiska beslut, dvs. beslut som gäller omedelbart i väntan på att ett ärende avgörs slutligt.

2.2.5 Inriktning och prioritering i tillsynen

PTS verksamhet styrs på en övergripande nivå av den strategiska agendan som upprättas årligen. Den strategiska agendan är ett dokument som ger interna och externa målgrupper en samlad bild av hur PTS, genom att tolka sitt uppdrag, sina resultat och omvärlden, pekar ut riktningen för myndighetens verksamhet inbegripet tillsynen de kommande åren.

Verksamhetsplanering, vilken styr myndighetens operativa inriktning, sker vidare på respektive avdelning. Formerna för verksamhetsplaneringen ser olika ut på olika avdelningar men ska leda fram till ett resultatkontrakt med angivna mål för avdelningens kommande verksamhetsår.

Verksamhetsplaneringen måste ske med beaktande av att PTS kan komma att få nya uppdrag vilket innebär att avdelningarna måste ha beredskap för att revidera sina kontrakt för nästföljande år.

3 Tillsyn av anmälningsskyldig verksamhet

PTS tillsynsuppdrag av anmälningsskyldig verksamhet innebär att se till att alla operatörer som bedriver anmälningsskyldig verksamhet också är anmälda till PTS.

3.1 Grunden för tillsyn av anmälningsskyldig verksamhet

Grunden för tillsynen på detta område är 2 kap. 1 § LEK. Där anges att en förutsättning för att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster är att en anmälan gjorts till PTS.

3.2 Kriterier för när tillsyn av anmälningsskyldig verksamhet bör utövas

I konkurrensavdelningens verksamhetsplan 2008-2009 anges målet att alla anmälningsskyldiga ska vara anmälda hos PTS, vilket ska uppnås genom att genomföra effektiv tillsyn.

Tillsynen på området är ofta egeninitierad och händelsestyrd och inleds vanligtvis genom att PTS uppmärksammar att en anmälningsskyldig operatör inte är anmäld till myndigheten. PTS skickar då ut en förfrågan om anmälningsskyldig verksamhet till operatören som denne bereds möjlighet att yttra sig över. Oftast rättar sig operatören och anmäler sig självmant till PTS.

Tillsynen kan också vara planlagd och riktad, t.ex. genomfördes under 2008 en omfattande, riktad tillsyn² mot i huvudsak kommuner och kommunala bolag som verkade bedriva anmälningsskyldig verksamhet utan att vara anmälda till PTS.

Det har även förekommit att PTS fattat ett överklagbart beslut om att en viss operatörs verksamhet är anmälningsskyldig.

3.3 Erfarenheter från tillsyn av anmälningsskyldig verksamhet

Tillsyn av anmälningsskyldig verksamhet fungerar på ett effektivt sätt. Om PTS uppmärksammar att en operatör inte är anmäld skickas en förfrågan ut och

² Se PTS dnr 07-12490.

operatören uppmärksammas på anmälningsplikten. I merparten av fallen leder detta till att en anmälan görs. Om operatören inte inkommer med synpunkter eller rättar sig tar PTS åter kontakt med operatören. Under den senaste tiden har PTS inte behövt förelägga någon operatör att anmäla sig.

Däremot har det förekommit att PTS efter en begäran om klargörande från en operatör om att viss verksamhet var anmälningspliktig fattat ett överklagbart beslut om att operatörens verksamhet var anmälningspliktig.³

Den riktade tillsynsinsats som genomfördes mot kommuner och kommunala bolag 2008 resulterade i att de flesta berörda inkom med en anmälan om anmälningspliktig verksamhet till PTS.

³ Se PTS dnr 08-9691 beträffande satellitoperatören Telemar. Detta beslut överklagades av Telemar, men PTS beslut fastställdes i länsrätt och kammarrätt.

4 Tillsyn av radiofrekvenser

PTS utfärdar tillstånd och föreskrifter till användning av radiosändare. Tillstånd kan förutom specifika krav på utbyggnad (täckning) förenas med villkor avseende frekvens, uteffekt, antennhöjd, giltighetstid m.m.

Radiotillsynen genomförs bl.a. för att följa upp att tillståndsvillkor uppfylls. Detta för att se till att användningen främjar ett effektivt resursutnyttjande så att alla som ansöker om att få använda frekvenser, för nya tekniker eller nya användningsområden i möjligaste mån får tillgång till frekvensspektra.

4.1 Grunden för tillsyn av radiofrekvenser

Störningar på radiokommunikation och elektrisk utrustning förekommer i olika former. Nedan följer en kort beskrivning av de olika typfallen med hänvisning till vilken myndighet som har ansvaret samt gällande lagstiftning.

Störningsfall där PTS har ansvaret:

- Skadlig störning på radiokommunikation från annan radiosändare (3 kap. 13 § LEK).
- Skadlig störning på radiokommunikation från radiomottagare (3 kap. 13 § LEK).
- Störning på radiokommunikation från användning av radiofrekvent energi i ledning (kabel-TV, PLC⁴ o.d.) – PTS får enligt 3 kap. 14 § LEK och 13 § Förordning (2003:396) om elektronisk kommunikation utfärda föreskrifter om användning av radiofrekvent energi i ledning.
- Störning på radiokommunikation från användning av radiofrekvent energi för industriellt, vetenskapligt eller medicinskt ändamål – PTS får enligt 3 kap. 14 § LEK och 13 § Förordning (2003:396) om elektronisk kommunikation utfärda föreskrifter om användning av radiofrekvent energi för ISM⁵-ändamål.
- Avsiktlig störning på radiokommunikation från användning av radiofrekvent energi för annat än kommunikation, positionsbestämning eller industriellt, vetenskapligt eller medicinskt ändamål (i praktiken störsändare) – Förbjudet att inneha utrustning för sådant ändamål enligt 3 kap. 14 § LEK och 14 § Förordning (2003:396) om elektronisk kommunikation.

⁴ Power Line Communications

⁵ Industrial, Medical, Science

Störningsfall där annan myndighet har ansvaret:

- Störning på radiokommunikation från elektrisk utrustning ("EMC⁶-störning") – Elsäkerhetsverket har ansvaret för marknadskontroll av EMC-egenskaper hos elektrisk utrustning som sätts på marknaden i Sverige, enligt lagen om elektromagnetisk kompatibilitet.
- Störning på funktion hos elektrisk utrustning från annan elektrisk utrustning – Elsäkerhetsverket har ansvaret (immunitetsfråga – faller under EMC-lagstiftningen).
- Störning på funktion hos elektrisk utrustning från radiosändare – Elsäkerhetsverket har ansvaret (immunitetsfråga, faller under EMC-lagstiftningen).

4.2 Kriterier för när tillsyn av radiofrekvenser bör utövas

PTS kan inleda tillsyn av radiofrekvenser om

- tillståndsinnehavaren inte följer fastställda frekvensplaner
- frekvenser används utan tillstånd
- radioanvändningen sker i strid med tillståndsvillkoren
- radioanvändningen sker i strid med internationella överenskommelser och rekommendationer
- underlag för beslut om frekvenstilldelning behöver tas fram.

Inom radiotillsynen förekommer såväl planmässig som händelsestyrd tillsyn. Omfattningen av den händelsestyrda tillsynen har stabiliserats efter ett antal år av nedgång. Däremot har den preventiva planmässiga tillsynen ökat i omfattning.

Den planmässiga tillsynen innebär riktade aktiviteter. Exempel på utförda aktiviteter är

- tillsyn av rundradiosändare
- tillsyn av radioanvändning på flygplatser och hamnar
- tillsyn över UMTS-utbyggnaden
- beläggningsmätningar⁷.

⁶ Electro Magnetic Compatibility

⁷ Kontroll av hur mycket frekvenserna används.

Händelsestyrd tillsyn initieras av anmälan om radiostörning. Anmälan kommer vanligen från tillståndsinnehavare men även planlagda aktiviteter föranleder utökad tillsynsverksamhet.

4.3 Erfarenheter från tillsyn av radiofrekvenser

Radiotillsynen ska säkerställa att radioanvändningen sker i enlighet med de beslut om villkor och föreskrifter som utfärdats enligt LEK, d.v.s. följa upp och se till att de beslut som fattas i samband frekvensplaneringen uppfylls.

Den främsta utmaningen inom frekvensplaneringen är att hantera den ökade användningen av radio, dess nya tillämpningar och tekniska lösningar. Utvecklingen går mot en ökad tilldelning av tjänste- och teknikneutrala blocktillstånd där tillståndsinnehavaren själv planerar sitt nät. PTS kommer därmed att sakna kännedom om var olika radioutrustningar placeras geografiskt. Detta kan på sikt medföra en längre handläggningstid för radiotillsynen. Sammansmältningen av olika tekniker som konkurrerar om att leverera tjänster till en massmarknad har i allt större utsträckning förändrat tillsynsarbetet. Denna utveckling kan förutses fortgå under överskådlig tid.

5 Tillsyn av nummer

PTS fastställer nationella nummerplaner. Nummer ur en nummerplan får användas först efter tillstånd från PTS. Tillstånd kan förenas med villkor som vilken slags tjänst som numret får användas för och giltighetstid m.m. PTS utövar tillsyn av att nummer används på det sätt som har bestämts.

5.1 Grunden för tillsyn av nummer

I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) finns bestämmelser om nummer (3 kap. 15-23 §§).

PTS har meddelat föreskrifter om

- tillstånd för användning och reservering av nummerkapacitet ur den svenska nummerplanen för telefoni (PTSFS 2003:3)
- tillstånd för användning av kapacitet ur tekniska planer (PTSFS 2003:4 och med ändring 2006:6).

Föreskrifterna innehåller bestämmelser om reservering och tillstånd för användning av nummerkapacitet ur olika planer. PTS har möjlighet att meddela föreskrifter om nummer med betydande ekonomiskt värde men har inte utnyttjat den möjligheten.

5.2 Kriterier för när tillsyn av nummer bör utövas

PTS kan inleda tillsyn kring hanteringen av nummer och tekniska koder. Kriterier för tillsyn är

- att man inte följer fastställda nationella nummerplaner
- att kapacitet ur nummerplaner används utan tillstånd
- att nummerkapacitet används i strid med tillståndsvillkoren
- att nummerkapacitet används i strid med ITU-T rekommendationer (främst E.164).

5.3 Erfarenheter från tillsyn av nummer

Tillsynen säkerställer att nummerplanerna följs. Därigenom gör tillsynen att elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster kan nås på ett likvärdigt sätt.

Tillsynen kontrollerar att de villkor som hör till tillstånden att använda nummer följs m.m. Det innebär att nummer och nummerkapacitet används på det sätt som det är tänkt.

Omfattningen av tillsynsverksamheten bedöms som liten.

6 Tillsyn av samtrafik, accessnät, GTA, broadcasting och av priser på dessa marknader

Tillsyn av samtrafik⁸, tillträde till accessnät⁹, GTA¹⁰, broadcasting¹¹ och av priser på dessa marknader genomförs för att uppnå att marknaden för elektroniska kommunikationer utvecklas i en tydlig riktning mot hållbar konkurrens. Detta bland annat för att slutkunderna ska ha möjlighet att välja operatör för sina kommunikationstjänster. PTS har också ett ansvar för tillsyn av internationell roaming¹², men än så länge har inga problem uppmärksammats på den marknaden som medfört behov av tillsynsåtgärder från PTS.

6.1 Grunden för tillsyn på marknaderna för samtrafik, accessnät, GTA, broadcasting och av priser på dessa marknader

PTS tillsynsuppdrag på marknaderna för samtrafik, accessnät, GTA, broadcasting och av priser på dessa marknader består i att bedriva tillsyn över att operatörerna följer

- lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK)
- förordning (2003:296) om elektronisk kommunikation
- skyldighetsbeslut som har meddelats med stöd av LEK.

Tillsynen av ovannämnda marknader utgår från reglerna i 4 kap. LEK om samtrafik och andra former av tillträde. I 4 kap. finns bland annat bestämmelser om att en operatör är skyldig att förhandla om och bedriva samtrafik med andra operatörer samt att operatörer med ett betydande inflytande på en viss marknad ska åläggas skyldigheter, vilket resulterar i s.k. skyldighetsbeslut. Tillsynen på respektive marknad innebär i stor utsträckning att se till att operatören följer gällande skyldighetsbeslut.

⁸ Med samtrafik avses fysisk och logisk sammankoppling av allmänna kommunikationsnät för att göra det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten, oberoende av vilken operatör de är anslutna till.

⁹ Accessnätet är den sista biten av telenätet, den som leder fram till en abonnents telejack.

¹⁰ GTA är en förkortning av grossistprodukt för telefoniabonnemang.

¹¹ Broadcasting eller rundradiosändning innebär att man sänder information från en utsändningspunkt till många samtidiga mottagare. Tekniken används främst på radio- och tv-området.

¹² Med internationell roaming avses den den grossisttjänst som erbjuds av en nationell mobilnätoperatör till en utländsk mobilnätoperatör i syfte att möjliggöra för den senare operatörens abonnenter att ringa och ta emot samtal och nyttja andra typer av mobila tjänster vid utlandsvistelse.

Tillsynsmyndigheten har enligt LEK rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Dessutom har myndigheten rätt till tillträde till de områden, lokaler och utrymmen (utom bostäder) där verksamhet bedrivs.

6.2 Kriterier för när tillsyn bör utövas på marknaderna för samtrafik, accessnät, GTA, broadcasting och av priser på dessa marknader

6.2.1 Samtrafik

I princip all tillsyn beträffande samtrafik är händelsestyrd. Egeninitierad tillsyn har inte förekommit de senaste åren. Tillsynsärenden gäller oftast hot om avstängning av samtrafik på grund av en tvist mellan två operatörer om exempelvis obetalda fakturor eller krav på ekonomisk säkerhet.

Rent praktiskt kan tillsynen inledas genom att PTS får information från en operatör som överväger att stänga av samtrafiken till en annan operatör eller från en operatör som riskerar att stängas av. Skriftväxling och kontakter per telefon är vanligt och ofta hålls även flera möten med aktuella operatörer för att hitta en lösning på den uppkomna situationen. PTS har den senaste tiden i större utsträckning överlåtit åt operatörerna själva att lösa problem avseende samtrafik. Ofta medför PTS inblandning i ärendet att parterna själva lyckas komma överens om en lösning.

PTS prioriterar normalt sett alla tillsynsärenden som uppkommer på området för samtrafik, men skriver i vissa fall av ärendet efter kortare utredning om det inte finns skäl för fortsatt utredning.

6.2.2 Accessnät

För var och en av marknaderna för tillträde till LLUB respektive bitström görs årligen tillsynsplaner.

Innan PTS beslutar om den årliga tillsynsplanen för LLUB har myndigheten en dialog med operatörerna om vilka problem de ser på marknaden och omfattningen av dem. Utifrån vad som framkommer i den dialogen gör PTS en värdering av problemen och en bedömning av med vilka tillsynsåtgärder man kan förväntas komma till rätta med de största problemen. I tillsynsplanen anges några särskilda frågeställningar som PTS under året avser att prioritera och hur PTS planerar att genomföra tillsynen. Tillsynsplanen läggs ut på myndighetens webbplats - Utsikten.

Den största delen av PTS tillsyn av LLUB är planlagd och genomförs enligt tillsynsplanen, men det finns även möjlighet för operatören att komma in med

en begäran om tillsyn. Detta kan då föranleda att PTS reviderar prioriteringen i tillsynsplanen och istället genomför händelsestyrd tillsyn på grund av begäran. Eftersom PTS för närvarande gör en översyn av de s.k. SMP-besluten koncentreras tillsynen under 2009 till den planlagda tillsynen.

Tillsynen över tillträde till bitström är delvis annorlunda än LLUB-tillsynen eftersom tjänsten bitström endast används i mycket begränsad omfattning. PTS har därför utarbetat en separat tillsynsplan som lagts ut på Utsikten. Operatörerna har upplysts om att de måste uppmärksamma PTS om de anser att tillsyn behövs. En stor del av tillsynsarbetet har under 2009 ägnats åt på en överklagandeprocess. Även vad gäller bitström har SMP-arbetet prioriterats framför tillsynen.

6.2.3 GTA

Tillsynen av GTA är både planerad och händelsestyrd. Den initieras oftast av att en operatör uppmärksammar PTS på att något på marknaden inte fungerar. Händelsestyrd tillsyn prioriteras och innebär ofta ett behov av snabba åtgärder. De problem som är av störst betydelse på marknaden prioriteras.

Det finns ingen särskild tillsynsplan avseende tillsyn för GTA. Regelbundna tillsynsmöten med TeliaSonera hålls två-tre gånger per år. Hittills har möten med övriga operatörer hållits vid behov efter initiativ av operatörerna, men PTS planerar nu att hålla tillsynsmöten på regelbunden basis med samtliga operatörer.

6.2.4 Broadcasting

Tillsynen inom broadcasting har i princip bestått av en omfattande pristillsyn med ett flertal underrättelser och förelägganden som påbörjades efter SMP-beslutet 2005 och som avgjordes först under 2008. Ärendet har nu efter överklaganden vunnit laga kraft och principerna för prissättning har därmed klarlagts. Än så länge har tillsynen av broadcasting bestått i denna planerade och egeninitierade tillsyn. Hädanefter planerar PTS att genomföra årlig pristillsyn av broadcasting.

Det har än så länge inte förekommit att någon begärt tillsyn av broadcasting, vilket kan bero på att marknaden ännu är förhållandevis ny. Det kan förväntas komma in ärenden om tillsyn allt eftersom marknaden mognar.

6.2.5 Pristillsyn

Tillsyn av priser görs utifrån gällande SMP-beslut för respektive marknad. Pristillsynen kan vara planerad och egeninitierad eller händelsestyrd.

Varje år görs en uppdatering av kalkylmodellen LRIC som sedan publiceras. Därefter inleder PTS en granskning av TeliaSoneras priser utifrån den nya LRIC-modellen. Om priserna avviker från modellen inleder PTS tillsyn. Även beträffande Teracoms priser planeras en årlig tillsyn på motsvarande sätt.

När det gäller priser enligt prismodellen ”retail minus” går tillsynen normalt till så att TeliaSonera meddelar PTS att företaget avser att ändra sina priser till slutkund. PTS initierar då en tillsyn för att kontrollera att priserna för grossisttjänsterna GTA eller bitström följer TeliaSoneras slutkundspriser. Denna tillsyn är således händelsestyrd och initieras när TeliaSonera meddelat ändrade priser.

Pristillsyn kan också initieras när TeliaSonera av olika anledningar börjar erbjuda nya tjänster. Om en operatör anser att priserna för den nya tjänsten inte är kostnadsorienterade kan denne klaga på detta hos PTS. Inledningsvis gör myndigheten en prövning om den nya tjänsten omfattas av något skyldighetsbeslut. Om PTS kan konstatera att så är fallet kan PTS påbörja en tillsyn av priset.

Den årliga uppdateringen av LRIC och efterföljande tillsyn genomförs alltid enligt plan. Tillsyn initierad av priser enligt prismodellen retail minus är också ett prioriterat område. Sådana ”mindre” tillsynsärenden som initieras med anledning av att TeliaSonera introducerar nya tjänster kan ibland, på grund av andra prioriteringar, skjutas fram eller istället omfattas av nästa LRIC-uppdatering.

6.3 Erfarenheter från tillsyn på marknaderna för samtrafik, accessnät, GTA, broadcasting och av priser på dessa marknader

6.3.1 Samtrafik

Erfarenheterna av tillsynen på samtrafikområdet är att problem på marknaden ofta löser sig på ett tillfredställande sätt utan att PTS behöver fatta ett formellt beslut. PTS medverkan leder istället till att parterna kan komma överens. Den aktiva roll PTS spelar för att lösa problemen på marknaden innebär omfattande arbete för PTS, men i sin tur skapas en praxis på marknaden där operatörerna i stor utsträckning känner till PTS tidigare ståndpunkter i liknande ärenden och kan rätta sig därefter.

Omfattningen av tillsynen av samtrafik bedöms vara relativt omfattande. I vissa fall bedrivs omfattande tillsynsarbete utan att något formellt ärende läggs upp i PTS diarium.

6.3.2 Accessnät

Erfarenheter av tillsynen av accessnätsmarknaderna visar att den ofta utgörs av en lång process med underrättelser, förlägganden vid vite och oftast överklaganden och efterföljande processer i domstol.

6.3.3 GTA

De kan vara svårt att påstå att PTS tillsyn av GTA i ett enskilt ärende alltid får ett påtagligt resultat i stor utsträckning beroende på att operatörer har avtal som skiljer sig från referenserbjudandet, men tillsynen spelar en viktig roll genom de signaleffekter den indirekt sprider på marknaden.

6.3.4 Broadcasting

Tillsynen av broadcasting har varit besvärlig, vilket troligen också beror på att marknaden är ny. Alla tillsynsåtgärder har ifrågasatts och överklagats av Teracom och tillsynen har väckt stort medialt intresse. Tillsynen har dock gett tydligt resultat i form av kraftiga prissänkningar.

6.3.5 Pristillsyn

Erfarenheter av pristillsynen är att det förekommer att operatörer frivilligt följer de nya priser som enligt en uppdaterad kalkylmodell ska gälla, men att mycket överklagas till domstol. En omständighet som försvårar pristillsynen är vidare att tillsynen ofta krockar med tvistlösning, eftersom operatörer regelmässigt begär tvistlösning så fort PTS genomfört en uppdatering av LRIC.

7 Tillsyn av funktion och teknisk säkerhet

PTS bedriver tillsyn av funktion och säkerhet i elektroniska kommunikationsnät och –tjänster. Med säkerhet avses i detta sammanhang främst uthållighet, tillgänglighet och driftsäkerhet.

7.1 Grunden för tillsyn av funktion och teknisk säkerhet

I LEK finns bestämmelser om god funktion och teknisk säkerhet. Av bestämmelserna följer en allmän skyldighet att se till att verksamheten uppfyller rimliga krav på god funktion och teknisk säkerhet samt på uthållighet och tillgänglighet vid extraordinära händelser i fredstid (5 kap. 6 a §).

PTS har utarbetat allmänna råd som förtydligar bestämmelserna om god funktion och teknisk säkerhet (PTSFS 2007:2). De allmänna råden anger hur säkerhetsarbetet kan bedrivas genom riskanalyser och riskhantering samt planering för och uppföljning av avbrott och störningar.

Det finns även regler om att beakta totalförsvarets behov av elektronisk kommunikation (1 kap. 8-9 §§ LEK). PTS har förtydligat detta genom föreskrifter om den fredstida planeringen för totalförsvarets behov (PTSFS 1995:1).

7.2 Kriterier för när tillsyn av funktion och teknisk säkerhet bör utövas

PTS kan inleda tillsyn i samband med avbrott eller allvarliga återkommande störningar. Kriterier för tillsyn är

- att störning eller avbrott drabbar många under kortare tid och tyder på generella brister
- att antalet drabbade abonnenter överstiger 5 000 och störningens längd överstiger sex timmar
- att avbrottet bedöms som principiellt viktigt.

Tillsynen över totalförsvarets behov inriktas mot uppfyllande av syftet med bestämmelserna.

7.3 Erfarenheter från tillsyn av funktion och teknisk säkerhet

Tillsynen bidrar till effektiva och säkra elektroniska kommunikationsnät och – tjänster. Genom att reglerna finns och den tillsyn som utövas finns förutsättningar för en grundläggande säkerhetsnivå för dessa kommunikationer.

PTS har under hösten 2007 och våren 2008 genomfört en planlagd tillsyn av hur reglerna uppfylls (PTS-ER-2008:13). Den övergripande slutsatsen är att säkerhetsarbete bedrivs i stort enligt de allmänna råden. Händelsestyrd tillsyn bedrivs löpande och erfarenheten är att tillsynen bidrar till att förbättra funktion och säkerhet i näten.

Det bedrivs ett omfattande arbete på olika sätt för att hålla myndigheten informerad om utvecklingen i sektorn på området. Ett exempel är att PTS har kontinuerligt en tjänsteman i beredskap (TiB). Ett annat exempel är att vid PTS finns Sveriges IT-incidentcentrum (Sitic) som är en nationell funktion med uppgift att stödja samhället i att hantera och förebygga IT-incidenter vilket också ger en bild av läget.

Omfattningen av tillsynen av god funktion och teknisk säkerhet är stor då en mängd ärenden handläggs när kriterierna är uppfyllda. Dessutom görs ibland planlagd tillsyn kring vissa frågor på området. Vad avser tillsynen i den del som avser totalförsvarets behov är omfattningen liten.

8 Tillsyn av nödsamtal

PTS utövar tillsyn över att nödsamtal förmedlas till samhällets alarmeringstjänst. I den mån som det är tekniskt genomförbart ska även lokaliseringssuppgifter förmedlas.

8.1 Grunden för tillsyn av nödsamtal

I LEK är det reglerat att de som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst ska medverka till att nödsamtal förmedlas till samhällets alarmeringstjänst (5 kap. 7 § p. 1-2 LEK).

PTS har förtydligat hur de som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst ska medverka till att nödsamtal förmedlas till samhällets alarmeringstjänst genom föreskrifter (PTSFS 2008:2).

Ansvar för samhällets alarmeringstjänst är reglerat i ett alarmeringsavtal mellan SOS Alarm AB och staten. SOS Alarm driver SOS-centralerna och upprätthåller 112-tjänsten i hela landet. Tillsynsmyndighet för SOS Alarm är Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. De räddningstjänstansvariga myndigheterna ansvarar för övriga funktioner som räddningstjänsten, ambulans- och polisverksamheten.

8.2 Kriterier för när tillsyn av nödsamtal bör utövas

PTS kan komma att inleda tillsyn om en operatör inte medverkar till att nödsamtal kan förmedlas (5 kap. 7 § p. 1-2). Det kan även avse

- att en operatör inte underrättar alarmeringscentralen om att nödsamtal inte kan förmedlas
- att en operatör inte överför den uppringandes telefonnummer
- att en operatör inte tillhandahåller SOS Alarm lokaliseringssuppgifter trots att det är tekniskt möjligt.

8.3 Erfarenheter från tillsyn av nödsamtal

Tillsynen säkerställer att den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst medverkar till att nödsamtal kan förmedlas. Även att förmedlingen sker på sådant sätt som regelverket anger. Det planeras för en planlagd tillsyn kring hur föreskriften efterlevs.

Omfattningen av tillsynen bedöms som medel.

9 Tillsyn av konsumentfrågor

PTS har som ett av sina verksamhetsmål att arbeta för en långsiktig konsumentnytta.

Med konsumentfrågor på PTS menas de rättigheter som abonnenter av elektroniska kommunikationstjänster har i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK). Det kan exempelvis gälla möjligheten att få en kreditspärr till sitt telefonabonnemang. Det kan också gälla skyldigheten för en tjänsteleverantör att underrätta om avtalsändringar som inte är till fördel för abonnenten, så att denna kan säga upp avtalet

Syftet med tillsynen är att säkerställa konsumenters och andra slutanvändares rättigheter i LEK.

9.1 Grunden för tillsyn av konsumentfrågor

När det gäller konsumentfrågor återfinns de flesta regler det kan bli fråga om tillsyn över i 5 kap. LEK (Tjänster till slutanvändare m.m.). Några finns också i 6 kap. samma lag (Integritetsskydd).

Ambitionen är att så långt det är möjligt ha samråd och dialog med operatörerna i tillsynsfrågor. Genom en aktiv dialog får PTS större kunskaper om hur marknaden fungerar utifrån operatörernas perspektiv, vilket blir ett viktigt moment i kvalitetssäkringen av beslut och rapporter. Operatörerna bör också i möjligaste mån förberedas på tillsynsinsatser och ges tillräckligt med tid för att kunna lämna synpunkter eller svar, på exempelvis tillsynsplaner och underrättelser.

Samtidigt måste givetvis konsumenternas och andra slutanvändares intressen och rättigheter hela tiden beaktas när tillsynen planeras och genomförs. Det innebär att PTS ibland också måste kunna gå snabbt fram och direkt vidta åtgärder, när det bedöms ge bäst resultat.

Följande bestämmelser i 5 kap. LEK och anknyttande föreskrifter/allmänna råd från PTS kan bli aktuella för tillsyn.

- Funktionshindrades rättigheter samt operatörers allmänna skyldigheter, som exempelvis att tillhandahålla specificerad telefonräkning (7 §). PTS har också utfärdat föreskrifter som närmare anger omfattningen av skyldigheterna beträffande specificerad telefonräkning (PTSFS 2006:3).
- Teleoperatörers skyldighet att kostnadsfritt erbjuda spärrtjänster (7 a-b §§). Det gäller dels samtalsspärrar (att kunna förhindra att vissa nummer rings upp), dels kreditspärrar (att telefonitjänsten avbryts när en viss kreditgräns passerats).
- Möjligheten att avgiftsfritt kunna ringa nödsamtal från telefonautomater (8 §).
- Konsumenter och andra slutanvändares rättigheter vid nummerportering (9-10 §§). PTS har också utfärdat föreskrifter och allmänna råd om nummerportering (PTSFS 2007:7).
- Regler om förval (12 §).
- Vilka uppgifter ett avtal mellan en slutanvändare och en tjänsteleverantör ska innehålla (15 §).
- Operatörers skyldighet att underrätta om ändring av avtalsvillkor samt abonnentens möjlighet att i samband därmed säga upp avtalet (16 §).
- Tjänsteleverantörers skyldighet att hålla information om priser, taxor och allmänna villkor allmänt tillgänglig (17 §).
- Tjänsteleverantörers skyldighet att tillhandahålla information om tjänsters kvalitet (18 §).
- Tjänsteleverantörers åtgärder vid utebliven betalning från en slutanvändare (19 §).

Följande bestämmelser i 6 kap. LEK kan bli aktuella för tillsyn.

- Slutanvändares rättighet till ospecificerad telefonräkning (11 §).
- Regler om nummerpresentation (12 §).

9.2 Kriterier för när tillsyn av konsumentfrågor bör utövas

Efter en preliminär rättslig bedömning av om det föreligger ett brott mot LEK eller PTS föreskrifter/allmänna råd görs alltid en prioritering. Med detta menas en bedömning av

- om det misstänkta regelbrottet är allvarligt och/eller frekvent
- om just denna ”möjliga tillsyn” ska prioriteras bland annan ”möjlig tillsyn”.

Tanken är att i första hand fokusera på planerad tillsyn, men händelsestyrd tillsyn ska givetvis också kunna förekomma.

Om bedömningen är att det kan föreligga ett brott mot regelverket och att tillsyn i just det aktuella fallet är prioriterad sker en fördjupad juridisk analys av det problem som har identifierats. Därefter upprättas en plan över den kommande tillsynen. I planen bestäms bl.a. hur omfattande tillsynen ska vara, och vilka delar av bestämmelserna som PTS ska utöva tillsyn över. Som angetts ovan bör operatörerna i möjligaste mån få ta det av tillsynsplaner och kunna lämna synpunkter på dessa.

9.3 Erfarenheter från tillsyn av konsumentfrågor

Den tillsynsprocess som nu beskrivits har nyligen utarbetats vid den avdelning på PTS som ansvarar för konsumentfrågor (Konsumentavdelningen - KS) och några egentliga erfarenheter av den finns därför ännu inte.

KS som avdelning tillkom vid PTS omorganisation under 2007. Erfarenheter från hur konsumentfrågorna har hanterats i den tidigare organisationen och från KS första tid har dock visat på bl.a. ett behov av bättre förberedelser inför tillsynsinsatser. Inte minst har detta gällt hur omfattande tillsynen bör vara och hur PTS bör agera i olika situationer, beroende på vad som kommer fram vid faktainsamling och skriftväxling med operatörer och andra intressenter.

Förhoppningen är att de nya tillsynsrutinerna ska skapa bättre struktur i arbetet och även underlätta för operatörerna, genom att de bättre kan förutse hur PTS kommer att agera i olika situationer.

Omfattningen av tillsynen varierar. Det pågår ständigt ett tillsynsarbete i den meningen att information och händelser som kan utgöra underlag för tillsyn bearbetas och analyseras. Något tillsynsärende av lite mindre omfattning är i stort sett alltid öppet medan större formella tillsynsinsatser förekommer mer periodvis.

10 Tillsyn av skydd för integritet

I takt med att användningen av elektroniska kommunikationer ökar blir det allt viktigare att kunna skydda privatpersoners och organisationers integritet. PTS utövar tillsyn av skyddet för integritet i elektroniska kommunikationer enligt LEK.

10.1 Grunden för tillsyn av integritet

I 6 kap. LEK finns skydd för integritet reglerat. Reglerna omfattar bl.a. skydd av abonnentuppgifter, skydd mot obehörig avlyssning, behandling av uppgifter om lokalisering (var någon befinner sig), förbud mot avlyssning samt undantag från tystnadsplikt och skyldighet att lämna ut uppgifter för brottsbekämpning.

Det finns avgränsning främst mot Datainspektionen som i sin tillsynsverksamhet ska bidra till att behandlingen av personuppgifter inte leder till otillbörliga intrång i den personliga integriteten.

10.2 Kriterier för när tillsyn av integritet bör utövas

Tillsyn kan komma att inledas i samband med brott mot någon av bestämmelserna om integritet i 6 kapitlet LEK. Det avser behandling av abonnentuppgifter, trafikuppgifter, lokaliseringsuppgifter, nummerpresentation och abonnentförteckning samt regler kring förbud mot avlyssning, tystnadsplikt och skyldighet att lämna ut uppgifter för brottsbekämpning.

Utgångspunkter för en bedömning om tillsyn ska inledas är

- att misstanke finns om bristande rutiner
- att det rör sig om en allvarlig kränkning av integriteten
- att många är drabbade
- att det finns upprepade klagomål från slutkunder i samma fråga.

PTS kan även inleda tematisk tillsyn om ett missförhållande hos ett tillsynsobjekt föranleder att granska samma område hos fler.

10.3 Erfarenheter från tillsyn av integritet

Tillsynen bidrar till att stärka privatpersoners och organisationers integritet. Tillsynen leder till en ökad medvetenhet om integriteten. Det innebär att uppgifter som hanteras behandlas ofta på ett sätt som bättre tillvaratar integriteten.

11 Tillsyn av kvalificerade elektroniska signaturer

PTS bedriver tillsyn kring kvalificerade elektroniska signaturer.

En kvalificerad elektronisk signatur är en avancerad elektronisk signatur som är skapad med en säker anordning för signaturframställning och baserad på ett s.k. kvalificerat certifikat. Den som avser att utfärda kvalificerat certifikat till allmänheten ska anmäla det till PTS.

11.1 Grunden för tillsyn av elektroniska signaturer

PTS utövar tillsyn över utfärdare av kvalificerat certifikat till allmänheten enligt lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer.

PTS har möjlighet att meddela föreskrifter bland annat för att klargöra den närmare innebörden av dessa krav men har inte utnyttjat denna möjlighet.

11.2 Kriterier för när tillsyn av elektroniska signaturer bör utövas

Tillsynen bör vara så marknadsorienterad som möjligt. Med hänsyn till att verksamheten för en certifikatutfärdare är beroende av att det finns förtroende för denne bör tillsynssystemet utformas så att det inte lägger några onödiga administrativa bördor på certifikatutfärdaren och främst inriktas på att vid klagomål kontrollera en utfärdare närmare. Detta utesluter inte att utföra tematisk tillsyn när det är lämpligt.

Tillsynen inriktas mot de krav som utfärdare av kvalificerat certifikat riktade till allmänheten har att uppfylla. Det avser tillförlitlig drift, kompetens, säkra rutiner, ekonomiska medel, tillförlitliga system m.m.

Ett underlag för tillsynen är PTS rapporter kring användningen av elektronisk identifiering och signaturer (PTS-ER-2003:35 och PTS-ER-2004:3). Därutöver den analys som PTS har gjort av EU-kommissionens översyn av medlemsstaternas införande av gemenskapsramverket för elektroniska signaturer (PTS diarienummer 04-6361).

11.3 Erfarenheter från tillsyn av elektroniska signaturer

Tillsynen ska säkerställa att de krav som ställs på utfärdare av kvalificerat certifikat riktade till allmänheten uppfylls. Tillsynen ska också säkerställa att

signaturframställningen är så säker så att signaturen är tillfredställande skyddad mot förfälskning.

Några direkta erfarenheter av tillsynen har emellertid ännu inte gjorts. Detta beror på att det tidigare inte har funnits några utfärdare av kvalificerade elektroniska signaturer men nu när sådana finns kommer dessa att bli föremål för tillsyn.

Omfattningen av tillsynen bedöms som liten hittills.

12 Tillsyn av nationella toppdomäner

PTS utövar tillsyn över nationella toppdomäner.

En domän är en nivå i domännamnsystemet (DNS) och en del av ett domännamn. DNS är det internationella hierarkiska system som för befodringsändamål på Internet används för att tilldela domännamn. Toppdomäner är den domän som återfinns sist i domännamnet och en nationell toppdomän betecknar en nation eller en region.

12.1 Grunden för tillsyn av toppdomäner

Lagen (2006:24) om nationella toppdomäner för Sverige på Internet, toppdomänslagen, innehåller krav på teknisk drift och förande av register. Dessutom omfattas principer för tilldelning och registrering av domännamn.

I dag finns endast en nationell toppdomän för Sverige, nämligen .se. Stiftelsen för Internetinfrastruktur, .SE, har ansvaret för toppdomänen .se och har till uppgift att sköta den dagliga driften och administrationen av toppdomänen. .SE är tillsynsobjekt enligt lagen.

PTS utövar i huvudsak tillsyn över den som administrerar domännamnsystemet i Sverige vilken kallas ”registry”. Därmed utövas inte tillsyn över respektive ombud, numera kallad ”registrar”, som är kundkontakt mellan administratören och den som vill registrera ett domännamn. Registrarens förhållande till domänadministratören regleras genom privaträttsliga överenskommelser.

12.2 Kriterier för när tillsyn av toppdomäner bör utövas

PTS kan inleda händelsestyrd tillsyn i samband med misstanke om brott mot toppdomänslagen (2006:24). Faktorer som talar för tillsyn är

- att brister finns i DNS
- att brister finns i driften av toppdomänen .se bl.a. avseende tillgänglighet, kvalitet och säkerhet
- att brister finns i hantering vid tilldelning av domännamn
- att brister finns i registrering av tilldelade domännamn
- att brister finns i tvistlösningsförfarande.

PTS tillsyn ägnas främst åt förebyggande arbete genom planerad tillsyn. Om det framkommer att något är bristfälligt eller felaktigt bör åtgärder vidtas. PTS

tidigare genomförda utredningar och tematiska tillsynsinsatser utgör en grund för fortsatt tillsyn (se bl.a. PTS-ER-2009:17, PTS-ER-2004:19 och PTS diarienummer 06-14081).

12.3 Erfarenheter från tillsyn av toppdomäner

PTS har under hösten och vintern 2008/2009 genomfört ett tillsynsarbete och funnit att stiftelsen i huvudsak administrerar registrering, avregistrering och överföring av domännamn samt tillhandahåller ett tvistlösningsförfarande på ett sätt som överensstämmer med kraven.

Det har vid den tillsyn som gjorts under hösten 2006 visat sig att .SE bedriver en tillfredställande teknisk drift av den svenska toppdomänen .se.

Omfattningen av tillsynen bedöms som medel.

13 Tillsyn av radio- och teleterminalutrustning

Den som sätter radio- eller teleterminalutrustning på marknaden i Sverige ansvarar också för att utrustningen uppfyller vissa tekniska och administrativa krav. De tekniska kraven omfattar bl.a. krav på effektivt utnyttjande av radiospektrum för att undvika skadlig störning, samt säkerhet för dem som använder utrustningen.

Genom tillsyn och marknadskontroll bevakar PTS att den radio- och teleterminalutrustning som sätts på marknaden i Sverige uppfyller gällande lagstiftning. Tillsynen genomförs genom besök hos aktörer som saluför utrustning samt genom rekvirering och kontroll av produkter.

13.1 Grunden för tillsyn av radio- eller teleterminalutrustning

Den som sätter radio- eller teleterminalutrustning på marknaden i Sverige ansvarar också för att utrustningen uppfyller gällande tekniska och administrativa krav.

PTS är tillsynsmyndighet för radio- och teleterminalutrustningsfrågor och ska bevaka att sådan utrustning som satts på den svenska marknaden uppfyller gällande EG-rättsliga och svenska bestämmelser. En sådan bevakning sker genom marknadskontroll. Marknadskontroll syftar till att förhindra att utrustning som kan orsaka störning eller skada kommer ut på marknaden.¹³

Radio- och teleterminalutrustning ska uppfylla s.k. väsentliga egenskapskrav i tekniskt hänseende. Utrustningen ska ha genomgått ett särskilt förfarande (bedömning av överensstämmelse) för att säkerställa att den uppfyller de väsentliga egenskapskraven. Utrustningen ska bland annat vara CE-märkt och tillverkaren, eller den som annars ansvarar för att utrustningen släpps ut på marknaden, är skyldig att lämna synlig information om hur utrustningen är avsedd att användas. De måste också skriftligen försäkra att utrustningen uppfyller kraven i direktivet, s.k. försäkran om överensstämmelse.

PTS utövar marknadskontroll enligt lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning och med stöd av lagen utfärdade författningar. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/5/EG av den 9 mars

¹³ Det är dock Elsäkerhetsverket som utövar marknadskontroll över att radio- och teleterminalutrustning uppfyller kraven på hälsa och säkerhet för användaren.

1999 om radioutrustning och teleterminalutrustning och om ömsesidigt erkännande av utrustningens överensstämmelse (R&TTE-direktivet). R&TTE-direktivet bygger på den s.k. nya metoden ("New Approach") vars innebörd är att skapa ett harmoniserat regelverk för sättande av produkter på EU:s gemensamma marknad.

13.2 Kriterier för när tillsyn av radio- och teleterminalutrustning bör utövas

Genom marknadskontroll övervakar PTS att radio- och teleterminalutrustning som sätts på marknaden i Sverige uppfyller de krav som ställs på sådan utrustning enligt lag och PTS föreskrifter.

Marknadskontroll innebär att PTS kontrollerar att produkter som gjorts tillgängliga på marknaden uppfyller gällande lagstiftning. Myndigheten har rätt att meddela de förelägganden och förbud som behövs för efterlevnaden av denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Inom marknadskontrollen förekommer såväl planmässig som händelsestyrd tillsyn. Den planmässiga tillsynen omfattar årligen ett antal tillsynsbesök som PTS gör hos aktörer som sätter radio- och teleterminalutrustning på den svenska marknaden. Besök kan också göras efter anmälan från allmänheten. Marknadskontroll omfattar dock inte förhandskontroll, dvs. det sker ingen kontroll av produkter i konstruktions- eller tillverkningskedet. Marknadskontroll omfattar inte heller uppföljande kontroller när produkterna tagits i bruk.

För att marknadskontrollen ska kunna utövas på ett effektivt sätt har PTS rätt att på begäran få upplysningar och ta del av handlingar samt få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen hos den som tillverkar, till Sverige för in, saluför eller hyr ut utrustning få tillgång till denna för kontroll.

13.3 Erfarenheter från tillsyn av radio- och teleterminalutrustningen

PTS marknadskontroll bidrar till att radio- och teleterminalutrustning som inte uppfyller kraven tas bort från marknaden. Detta skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar konkurrens och ett effektivt resursutnyttjande av radiospektrum.

Genom regelbundna kontroller av radio- och teleterminalutrustning kan PTS konstatera att utrustning på den svenska marknaden i stor utsträckning uppfyller de administrativa kraven på ett tillfredställande sätt. Det är dock många av de kontrollerade utrustningarna som inte uppfyller de väsentliga

egenskapskraven. Det bör noteras att urvalet av utrustning för kontroll inte är slumpmässigt utan att PTS väljer ut utrustning baserat på bl.a. erfarenheter om felfrekvens.

Omfattningen av tillsynen är stor. PTS målsättning är att utföra fullständig kontroll (administrativ kontroll och teknisk provning) av cirka 50 produkter per år.

14 Tillsyn på postområdet

PTS tillsyn på postområdet går ut på att säkerställa att allmänheten ska erbjudas en tillförlitlig och prisvärd postservice samt att den av Posten tillhandahållna samhällsomfattande posttjänsten i olika avseenden uppfyller användarnas behov.

14.1 Grunden för tillsyn på postområdet

PTS tillsynsuppdrag på postområdet består i att bedriva tillsyn över att tillståndshavarna följer bestämmelserna i postlagen (1993:1684) och postförordningen (1993:1709).

PTS utfärdar, och utövar tillsyn över, tillståndsvillkor som närmare beskriver postoperatörernas skyldigheter.

PTS har utarbetat allmänna råd som förtydligar hur utdelning av post vid tillhandahållandet av samhällsomfattande posttjänst bör utföras (PTSFS 2008:6). De allmänna råden anger bl.a. hur utdelning bör ske inom respektive utanför tätort.

Tillsynsmyndigheten har enligt postlagen rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Dessutom har myndigheten rätt till tillträde till de områden, lokaler och utrymmen (utom bostäder) där postverksamhet bedrivs.

14.2 Kriterier för när tillsyn bör utövas på postområdet

Tillsynen på postmarknaden kan delas in i två huvudområden, dels tillsyn över tillförlitlighets- och integritetskriteriet dels tillsyn av kostnadsredovisning och prissättning. I båda huvudområdena förekommer såväl planmässig som händelsestyrd tillsyn.

14.2.1 Tillsyn över tillförlitlighets- och integritetsfrågor

Kriterier för tillsyn över tillförlitlighet och integritet omfattar

- postpersonalens tystnadsplikt
- avsändares och mottagares integritetsskydd
- grundläggande servicekvalitet
- hanteringen av obeställbara brev¹⁴.

Den planmässiga tillsynen omfattar årligen ett antal tillsynsbesök som PTS gör hos postoperatörerna, samt uppföljning av statistik över obeställbara brev, befordringstider (Posten AB) och antal inkomna klagomål (Posten AB). Besök hos operatörerna, eller begäran om uppgifter, kan också göras efter anmälan från allmänheten om en postoperatörs bristande rutiner.

Privatpersoner och företagare som är missnöjda med en postoperatörs service vänder sig ofta till PTS. Om ett ärende är av principiell natur eller rör tillförlitligheten i en operatörs verksamhet kan klagomålet leda till en tillsynsinsats. Denna form av händelsestyrd tillsyn tar periodvis mycket tid. Det kan t.ex. vara i samband med att Posten genomför förändringar i utdelningsverksamheten eller om en postoperatör är utsatt för någon form av störning som påverkar utdelningskvaliteten.

PTS har inte i uppdrag att ”döma” i enskilda konflikter mellan konsumenter och operatörer och inte heller att ha rollen som allmänhetens ”klagomur” för postala frågor i allmänhet. Däremot ingår det i tillsynsuppgiften att se till att varje operatör har rutiner för att själv ta emot klagomål och reklamationer i ett system som gör det möjligt för PTS att granska de inkomna klagomålen.

14.2.2 Ekonomisk tillsyn

Kriterier för ekonomisk tillsyn på postområdet är kontroll av att priserna för tjänsterna inom den samhällsomfattande posttjänsten är

- kostnadsorienterade
- enhetliga för enstaka försändelser
- rimliga
- och för vissa tjänster inte överstiger ett lagstadgat pristak.

Enligt postlagen ska de samhällsomfattande posttjänsterna erbjudas till priser som grundar sig på kostnaderna. Däremot finns inga krav på de postoperatörer

¹⁴ Ett brev anses vara obeställbart då det av någon anledning inte går att dela ut till adressaten och saknar uppgift om avsändare på omslaget. Samtliga postoperatörer är skyldiga att sända in sina obeställbara brev till PTS enhet i Kiruna. Där öppnas dessa försändelser och innehållet undersöks för att om möjligt finna avsändarens identitet. Enheten utövar också tillsyn över hur postoperatörerna hanterar de obeställbara breven.

som inte har ansvar för den samhällsomfattande posttjänsten att följa några prissättningsregler eller redovisa sina kostnader. På detta område riktar sig alltså tillsynen enbart mot Posten.

Som en del av den ekonomiska tillsynen ingår att granska att Posten följer de krav på kostnadsredovisning som ställs i Postens tillståndsvillkor. Kraven är att Postens redovisning och kalkylering ska vara utformade på ett sätt som medger kontroll av att priserna för olika posttjänster, innefattade i den samhällsomfattande tjänsten, grundar sig på kostnaderna och är rimliga.

Dessutom kräver postlagen att kostnaderna ska redovisas på det sätt som EU-direktiv 97/67/EG anger, vilket innebär att kostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna ska vara klart separerade från andra tjänster, samt att en orsaksbaserad självkostnadsfördelning i första hand ska användas. Att kontrollera om så är fallet är en tillsynsuppgift som PTS lägger ner mycket arbete på och görs årligen i den planmässiga ekonomiska tillsynen.

I det ekonomiska tillsynsarbetet ingår även att årligen hålla sig underrättad om de prisförändringar Posten genomför för att kontrollera att dessa t.ex. inte strider mot kravet på enhetliga priser eller bryter igenom pristaket för enstaka försändelser.

Händelsestyrd tillsyn på det ekonomiska området har de senaste åren uppkommit efter anmälan från privata postoperatörer som bl.a. gjort gällande att Posten lämnar oskäligen rabatter, dvs. att de inte är kostnadsbaserade.

14.3 Erfarenheter från tillsyn på postområdet

Genom regelbundna tillsynsbesök hos postoperatörernas har PTS kunnat säkerställa att det endast har förekommit mindre avvikelser i förhållande till de krav som ställs i postlagstiftning och operatörernas tillståndsvillkor. Även i övrigt har tillsynsverksamheten med inriktning på tillförlitlighet och integritet inte gett indikationer på att det förekommer systematiska brister hos postoperatörerna i någon större omfattning.

PTS ekonomiska tillsyn på postområdet har säkerställt att den samhällsomfattande posttjänsten tillhandahålls till rimliga priser och att prissättningen i övrigt följer regelverkets krav.

Konkurrensen på postmarknaden är alltså svagt utvecklad trots att det är 15 år sedan marknaden avreglerades. Genom bl.a. en aktiv ekonomisk tillsyn bidrar PTS till att befintlig konkurrens upprätthålls och kan utvecklas.

Hittills har inte de sanktionsmedel postlagen ger PTS utnyttjats. Vid några tillfällen har en informell varning utfärdats genom att operatörer tillskrivits med uppmaning att sluta med ett visst förfarande, kombinerat med upplysning om att PTS i vissa fall har möjlighet att dra in operatörens tillstånd.

15 Tillsyn av säkerhetsskydd

PTS utövar tillsyn av säkerhetsskyddet inom området telekommunikation.

Säkerhetsskydd innebär att vidta förebyggande åtgärder som att skydda mot brott som kan hota rikets säkerhet t.ex. spioneri och sabotage, att skydda hemliga (sekretessbelagda) uppgifter som rör rikets säkerhet och att skydda mot terrorism.

15.1 Grunden för tillsyn av säkerhetsskydd

Av 31 § säkerhetsskyddslagen (1996:627) och 19 och 40 §§ säkerhetsskyddsförordningen (1996:633) framgår att PTS ska kontrollera säkerhetsskyddet inom området telekommunikation. Även SÄPO kan utöva tillsyn i samråd med PTS.

Rikspolisstyrelsen har meddelat föreskrifter om säkerhetsskydd (RPSFS 2004:11) som omfattar verksamheten vid PTS och en mängd andra myndigheter. PTS har möjlighet att meddela föreskrifter inom sitt verksamhetsområde men har inte gjort det. PTS har dock inlett ett arbete om att se över om det finns behov av föreskrifter och i så fall ta fram sådana.

15.2 Kriterier för när tillsyn av säkerhetsskydd bör utövas

Tillsynen kontrollerar att säkerhetsskyddet bedrivs enligt reglerna. Det innebär att de verksamheter som omfattas ska ha det skydd som behövs med hänsyn till respektive verksamhets art, omfattning och övriga omständigheter. Detta görs främst utifrån tre områden som är informationssäkerhet, tillträdesbegränsning och säkerhetsprövning.

Informationssäkerhet innebär beredande av skydd mot att uppgifter som omfattas av sekretess och som rör rikets säkerhet obehörigen röjs, ändras eller förstörs. Avser såväl skydd av pappershandlingar som dokument i IT-system m.m.

Tillträdesbegränsning syftar till att hindra att obehöriga får tillträde till anläggningar m.m. där hemlig uppgift eller annat av betydelse för rikets säkerhet förvaras eller där verksamhet av sådan betydelse bedrivs. Tillträdesbegränsningen ska även förebygga terrorism.

Säkerhetsprövning görs innan en person genom anställning eller på något annat sätt deltar i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet eller anlitas

för sysslor som är viktiga för skyddet mot terrorism. Prövningen ska klargöra om personen kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas i säkerhetsskyddslagen och i övrigt pålitlig från säkerhetssynpunkt. Centrala inslag i en säkerhetsprövning är placering i säkerhetsklass av vissa anställningar och uppdrag, registerkontroll och särskild personutredning.

15.3 Erfarenheter från tillsyn av säkerhetsskydd

Tillsynen har hittills varit begränsad så att någon egentlig erfarenhet har ännu inte fått. I och med det arbete som nu har inletts kring föreskrifter så avses sedan tillsynen bli mer aktiv.

Omfattningen av tillsynen är liten.

16 Utveckling av PTS tillsynsarbete

Syftet med denna rapport är att den ska ge en översiktlig beskrivning av det tillsynsarbete som för närvarande bedrivs av PTS. Det har inte ingått i uppdraget att analysera de iakttagelser som gjorts i sammanhanget (se avsnitt 1.3). Som framgår av rapporten bedrivs tillsynen på ett mer eller mindre varierande sätt inom de olika tillsynsområdena. Detta torde främst bero på att den i det enskilda fallet har anpassats till de förhållanden som gäller för just den aktuella tillsynsfrågan och inte har sin utgångspunkt i en gemensam tillsynspolicy eller motsvarande. Denna anpassning är mot bakgrund vad som har redovisats ändamålsenlig. Det finns dock en möjlighet att ytterligare förbättra tydligheten och att ta tillvara synergier i verksamheten.

Även om det inte finns någon större enhetlighet i PTS tillsynsuppdrag och därmed inte heller några från början uttalade gemensamma anvisningar för hur tillsynen ska bedrivas kan man ändå, utifrån de nu företagna genomgången, konstatera att det vuxit fram vissa gemensamma karaktäristika som präglar samtliga tillsynsgrenar. Dessa visar att det som inom PTS betraktas som tillsyn i allmänhet utgörs av:

- Hantering av information och uppgifter som kommer in till myndigheten oavsett om de leder till ett formellt ärende eller inte.
- Åtgärder som vidtas för att övervaka att operatörerna följer regelverket oavsett om de tvångsåtgärder som lagstiftningen medger används eller inte.
- Förberedelse, genomförande, redovisning och uppföljning av formella tillsynsärenden.

Med anledning av de iakttagelser som gjorts inom ramen för beskrivningarna redovisas här några förslag på fortsatt arbete med att utveckla PTS tillsyn. Det rör sig dels om att formulera gemensamma principer för tillsynsverksamheten, dels om två konkreta åtgärder för att tydliggöra de gemensamma elementen i PTS tillsynsarbete.

16.1 Utarbeta gemensamma principer för tillsynen på PTS

Det gemensamma dragen i PTS tillsyn som har identifierats kan konkretiseras och lyftas fram bättre. Även om tillsynsuppdragen är olika och utövandet har anpassats efter de särskilda förhållanden som råder för varje uppdrag skulle det

kunna vara en poäng att utveckla myndighetsövergripande principer för hur tillsynen ska bedrivas.

Syftet med de gemensamma principerna ska vara att underlätta och tydliggöra det fortsatta arbetet för PTS att uppnå målen för de olika tillsynsuppdragen. Genom principerna kan tillsynen få en ännu mer konsekvent och tydligare inriktning. Det innebär att tillsynen bör kunna bli än mer förutsägbar med större insyn och öppenhet samtidigt som det blir lättare att betrakta tillsynen ur ett för myndigheten övergripande perspektiv. Detta medför i sin tur bättre förutsättningar för likartad behandling över tiden och att åtgärder inte vållar större kostnad eller olägenhet än nödvändigt.

Vid PTS finns många olika inriktningsdokument som instruktion, regleringsbrev, strategisk agenda m.m. (se avsnitt 2.2.5). Gemensamma principer kan komma att komplettera dessa och ytterligare konkretisera inriktningen för det praktiska utövandet av tillsynen.

16.2 Inrätta ett forum för diskussion av tillsyn vid PTS samt tydliggöra PTS tillsynsarbete på Utsikten

Det har under arbetet uppmärksammats två konkreta åtgärder som kan genomföras antingen inom ramen för utarbetandet av de gemensamma principerna för tillsynen eller också separat.

En första åtgärd för att utveckla PTS tillsynsarbete skulle vara att inrätta ett forum inom myndigheten för att återkommande diskutera tillsynsfrågor över avdelningsgränserna. Ett erfarenhetsutbyte om hur tillsynsarbetet bedrivs och utvecklas på de olika sakavdelningarna skulle kunna bidra till ett mer enhetligt och effektivt arbetssätt i myndighetens tillsynsverksamhet.

Idag beskrivs myndighetens tillsyn kortfattat under rubriken ”Tillsyn” på PTS externa webbplats, Utsikten. Vidare redovisas tillsynen i varierande omfattning under olika sakområden, vilket gör det svårt att få en samlad bild av vad som görs när det gäller tillsynen vid PTS. En andra åtgärd skulle därför kunna vara att utöka informationen om PTS tillsynsarbete under den gemensamma huvudrubriken på Utsikten. En sådan samlad redogörelse kommer att underlätta för operatörer och andra intressenter att ta del av vad PTS gör på tillsynsområdet.

XXXXX

Litteratur

Användningen av elektronisk identifiering, Post- och telestyrelsen, 2003 (PTS-ER-2003:35)

Användningen av elektronisk identifiering och signaturer, Post- och telestyrelsen, 2004 (PTS-ER-2004:3)

Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvalitet på tjänsterna (ändrat genom direktiv 2002/39/EG och 2008/6/EG)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/24/EG av den 15 mars 2006 om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG

Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/5/EG av den 9 mars 1999 om radioutrustning och teleterminalutrustning och om ömsesidigt erkännande av utrustningens överensstämmelse (R&TTE-direktivet)

Förordning (2003:396) om elektronisk kommunikation

Förordning (2000:833) om kvalificerade elektroniska signaturer.

Förordning (2006:25) om nationella toppdomäner för Sverige på Internet.

Förordning (2000:124) om radio- och teleterminalutrustning

God funktion och teknisk säkerhet i elektroniska kommunikationer, Post- och telestyrelsen, 2008 (PTS-ER-2008:13)

Lag (2003:389) om elektronisk kommunikation

Lag (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer

Lag (2006:24) om nationella toppdomäner för Sverige på Internet

Lag (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning

Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning, SOU 2007:76

Postlag (1993:1684)

Postförordning (1993:1709)

PTS allmänna råd om god funktion och teknisk säkerhet (PTSFS 2007:2)

PTS allmänna råd om utdelning av post (PTSFS 2008:6)

PTS föreskrifter och allmänna råd om nummerportabilitet (PTSFS 2007:7)

PTS föreskrifter om den fredstida planeringen för totalförsvarets behov (PTSFS 1995:1)

PTS föreskrifter om nödsamtal (PTSFS 2008:2)

PTS föreskrifter om tillstånd för användning av kapacitet ur tekniska planer (PTSFS 2003:4) med ändring (PTSFS 2006:6)

PTS föreskrifter om skyldighet att tillhandahålla specificerad telefonräkning (PTSFS 2006:3)

PTS föreskrifter om tillstånd för användning och reservering av nummerkapacitet ur den svenska nummerplanen för telefoni (E.164) (PTSFS 2003:3)

Rikspolisstyrelsen föreskrifter om säkerhetsskydd (RPSFS 2004:11)

Säkerhetsskyddsförordningen (1996:633)

Säkerhetsskyddslagen (1996:627)

Säkra toppdomäner, Post- och telestyrelsen, 2004 (PTS-ER-2004:19)

Tilldelning av domännamn under .se, Post- och telestyrelsen, 2009 (PTS-ER-2009:17)

Bilaga 1 Förkortningsordlista och begreppsförklaringar

Accessnät	Den sista biten av telenätet, den som leder fram till en abonnents telejack.
Beläggningsmätning	Kontroll av hur mycket frekvenserna används.
Bitström	En av nätägare levererad grossistprodukt som består av dubbelriktad överföringskapacitet med hög hastighet mellan slutanvändare och nätanslutningspunkt.
Broadcasting	Broadcasting eller rundradiosändning innebär att man sänder information från en utsändningspunkt till många samtidigt mottagare. Tekniken används främst på radio- och tv-området.
CE-märkning	CE-märket intygar att produkten uppfyller alla grundläggande hälso- och säkerhetskrav. Utan märket får produkterna inte säljas.
DNS	Domännamnssystemet
Domännamn	Ett namn som motsvarar en IP-adress, t.ex. <i>pts.se</i> .
EG	Europeiska gemenskapen
EMC	Electro Magnetic Compatibility
EU	Europeiska unionen
GTA	Grossistprodukt för telefoniabonnemang.
Internationell roaming	En grossisttjänst som erbjuds av en nationell mobilnätoperatör till en utländsk mobilnätoperatör i syfte att möjliggöra för den senare operatörens abonnenter att ringa och ta emot samtal och nyttja andra typer av mobila tjänster vid utlandsvistelse.

IP-adress	Numerisk adress till dator eller annan utrusning.
ISM-ändamål	Industriell, vetenskaplig - och medicinsk – användning.
ITU	International Telecommunication Union, en internationell organisation inom FN där myndigheter och företag koordinerar arbete med globala telekommunikationsnät och tjänster, bland annat genom utarbetande och publicering av standarder.
LEK	Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation
LLUB	Local Loop Unbundling, reglerat tillträde till det metallbaserade accessnätet.
LRIC	Long-run Incremental Cost
Nödsamtal	Samtal till samhällets alarmeringstjänst via ett nummer inom fastställd nummerplan för telefoni.
Obeställbara brev	Ett brev som inte kan delas ut till mottagaren och som saknar avsändare.
PLC	Power Line Communications, dataöverföring via elnätet. Tekniken utnyttjar elkablarna för överföring av data.
Registrar	Ett ombud som är kundkontakt mellan administratören (registry) och den som vill registrera ett domännamn.
Registry	Benämning på den som administrerar ett domännamnsystem.
Retail minus	Marginalbaserad prissättning
R&TTE-direktivet	Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/5/EG av den 9 mars 1999 om radioutrustning och teleterminalutrustning och om ömsesidigt erkännande av utrustningens överensstämmelse.

Rundradio	Distribution av signaler för ljudradio (radio) samt bilder (TV) till många samtidiga mottagare.
Samtrafik	Fysisk och logisk sammankoppling av allmänna kommunikationsnät för att göra det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten, oberoende av vilken operatör de är anslutna till.
.se	Nationell toppdomän för Sverige
.SE	Stiftelsen för Internetinfrastruktur
Sitic	Sveriges IT-incidentcentrum
SMP	Significant Market Power, operatör med betydande marknadsinflytande.
SMP-beslut	Beslut om skyldigheter för operatörer med betydande marknadsinflytande.
SÄPO	Säkerhetspolisen
TiB	Tjänsteman i beredskap
Toppdomän	Nivå i DNS-hierarkin som ligger närmast under högsta nivån.
UMTS	Universal Mobile Telecommunications System, en standard för tredje generationens mobiltelefoni.